

Преюдициално запитване

Дело C-81/24 [Jenes]ⁱ

Дата на постъпване:

31 януари 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Okrajno sodišče v Mariboru (Словения)

Дата на акта за преюдициално запитване:

25 януари 2024 г.

Ищец:

LN

Ответник:

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.

[...]

Преюдициално запитване до Съда на ЕС

Ход на производството

- 1 Ищецът предявява пред Okrajno sodišče v Ljubljani (Районен съд Любляна, Словения) искова молба, с която иска от ответника да му позволи достъп до платежна сметка за основни операции и да предоставя основни банкови услуги, както и да заплати обезщетение в размер на 10 000 EUR за вредата, възникнала поради неизпълнение на задължението му за сключване на договор.
- 2 След възражение, повдигнато от ответника в писмения му отговор, с определение от 20 април 2021 г. Okrajno sodišče v Ljubljani обявява, че делото не му е местно подсъдно, и решава, че Okrajno sodišče v Mariboru

ⁱ Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

(Районен съд Марибор, Словения) (наричан по-нататък „запитващата юрисдикция“) следва да постанови решение по делото. В предварителното си становище от 4 април 2022 г. ищецът изменя точка 1 от исковата молба, като я преформулира по следния начин: „В срок от 10 дни от връчването на съдебното решение ответникът е длъжен да открие в полза на ищеца платежна сметка за основни операции, и по-специално съобразно установеното в член 181, параграф 2 от *Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih* (Закон за платежните услуги, услугите по издаване на електронни пари и платежните системи) (*Uradni list RS, № 7/18, 9/18, изм. 102/20*). В това становище ищецът иска от запитващата юрисдикция да спре главното производство и да отправи преюдициален въпрос до Съда на ЕС (наричан по-нататък „Съда на ЕС“).

Фактически обстоятелства по делото

- 3 От становищата на страните в производството е видно, че, що се отнася до точка 1 от исковата молба¹, фактическата обстановка не е спорна между страните и че разногласията между тях се отнасят само до твърденията относно правомерността или неправомерността на поведението на ответника. Всъщност словенското гражданско процесуално законодателство се основава на принципа на неоспорване, съгласно който не е необходимо да се представят доказателства за признати, неоспорени или необосновано оспорени факти и те трябва да се считат за верни^{2,3}. По този начин запитващата юрисдикция установява релевантната фактическа обстановка от правна страна и поради това още на този етап от производството отправя преюдициален въпрос до Съда на ЕС (въпреки че по настоящото дело тя все още не е провела съдебно заседание в главното производство и все още не е започнала събирането на доказателства)⁴.

¹ От основателността на тази точка от исковата молба зависи основателността на втората точка от нея.

² Не е необходимо да се доказват фактите, които страната е признала пред съда в хода на производството (член 214, параграф 1 от *Zakon o pravdnem postopku* (Граждански процесуален кодекс) (ZPP), *Uradni list RS, № 3/07* — официален кодифициран текст, 45/08 — ZArbit, 45/08, 111/08 — решение на Конституционния съд, 57/09 — решение на Конституционния съд, 12/10 — решение на Конституционния съд, 50/10 — решение на Конституционния съд, 107/10 — решение на Конституционния съд, 75/12 — решение на Конституционния съд, 40/13 — решение на Конституционния съд, 92/13 — решение на Конституционния съд, 10/14 — решение на Конституционния съд, 48/15 — решение на Конституционния съд, 6/17 — решение на Конституционния съд, 10/17, 16/19 — ZNP-1, 70/19 — решение на Конституционния съд, 1/22 — решение на Конституционния съд и 3/22 — ZDeb.

³ Фактите, които страната не оспорва или които тя оспорва, без да посочва основанията за това, се считат за признати (член 214, параграф 2 ZPP).

⁴ Националният съд разполага със свобода на преценка, когато трябва да реши в кой момент да отправи преюдициално запитване. С оглед на общите указания (със сигурност незадължителни), насочени към по-целесъобразно упражняване на правото на преценка,

- 4 С оглед на изложеното по-горе запитващата юрисдикция констатира, че релевантната от правна страна фактическа обстановка е следната. От името на съпругата си, която има открита при ответника платежна сметка, на 22 октомври 2017 г. ищецът прави опит да плати по банков път в бензиностанция Petrol в Любляна сумата от 93 EUR. Когато касиерът въвежда личните данни на ищеца в системата, ответникът блокира плащането. В писмото, което ответникът изпраща до съпругата на ищеца в качеството ѝ на негов клиент, той обяснява, че поради политическите събития и по-големите опасности, свързани с общата сигурност и поради увеличената възможност за злоупотреба с банковите продукти за финансиране на тероризма или други престъпления, той е приел по-ограничителни мерки за изпълнение на задълженията, наложени от законодателството в областта на предотвратяването на финансирането на тероризма и изпирането на пари. В рамките на тези мерки е включено и спазването на ограниченията на Office of Foreign Assets Control (Служба за контрол на чуждестранните активи — OFAC), което е видно от вътрешните актове на ответника. Става въпрос най-вече за *Pravilnik o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma* (Правилник относно борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма). В него се предвижда, че преди установяването на делови отношения всички клиенти се проверяват за евентуалното им включване в списъците с ограничителни мерки (ЕС, OFAC, UN, вътрешен списък), като се има предвид, че включването в тези списъци означава забрана за установяване на отношения с такъв клиент. Сходни по същество изисквания относно отчитането на включването на потенциални клиенти в списъка на OFAC се налагат и с други вътрешни актове на ответника, и по-конкретно с *Navodila za vzpostavitev poslovnega razmerja s fizično osebo* (Ръководство за установяване на делови отношения с физически лица), *Politika sprejemljivosti strank* (Насоките на политика за приемане на клиенти), *Metodologija za področje omejevalnih ukrepov* (Методиката на ответника за предмета на ограничителните мерки) и *Kodeks ravnanja* (Етичен кодекс) на ответника. След образуването на разглежданото гражданско производство и след получаването на писмения отговор, на 23 март 2022 г. ищецът се явява лично в седалището на ответника, тъй като желае да открие платежна сметка за основни операции. Служителка на банката приема ищеца, след което преглежда представения от него валиден документ за самоличност. Банковата служителка му обяснява, че „системата не допуска откриването на платежна сметка на името на ищеца“ и че следователно не е възможно откриването на такава сметка при ответника. Десет дни след подаване на заявление до ответника за откриване на платежна сметка за основни операции ищецът не получава от ответника

националният съд трябва да отправи преюдициален въпрос на етап от производството, в който фактическото положение в голямата си част вече е установено (вж. Boulouis, Darmon, Huglo, *Contentieux communautaire*, стр. 24). Понякога обаче се препоръчва производството да бъде образувано по-рано, за да се определи кои обстоятелства от фактическата обстановка биха могли да бъдат важни и релевантни за решаването на конкретното дело (Hartley, *The Foundations of European Community Law*, стр. 294).

писмен отговор, въпреки че е поискал да му бъде изпратен такъв. На 23 февруари 2015 г. специалният държавен прокурор на Република Словения е приключил и прекратил делото срещу ищеца, отнасящо се до същите престъпления, за които е било издадено международно уведомление. Ищецът не е осъден никъде по света за престъплението, заради което е включен в списъка на OFAC, и срещу него не са били приети каквито и да било ограничителни мерки от страна на ООН, ЕС или Република Словения.

По насрещните правни становища на страните по делото

- 5 Между страните е налице спор относно това дали разпоредбите на член 16, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС могат да се тълкуват в смисъл, че предоставят на държавите членки правомощието чрез националното законодателство да позволят на банките да отхвърлят заявлението на потребител за откриване на платежна сметка с основни характеристики с мотива, че съответното лице е включено в списъка на OFAC, въпреки че то никъде не е било осъдено за престъплението, поради което е включено в този списък, и че нито ООН, нито ЕС, нито държавите — членки на Европейския съюз, не са приели ограничителни мерки спрямо него. Следователно спорът се отнася най-вече до обстоятелството дали такъв случай може да представлява нарушение на разпоредбите на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Според ищеца такова тълкуване противоречи на член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Националното право

- 6 Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (Закон за платежните услуги, услугите по издаване на електронни пари и платежните системи, наричан по-нататък „ZPlaSSIED“⁵)⁶ урежда по-специално правата и задълженията на потребителите и доставчиците на платежни услуги във връзка с предоставянето на платежни услуги и определя правилата и условията за достъп до платежни сметки за основни операции (член 1, точки 3 и 9).

Член 180, параграф 1 от ZPlaSSIED установява забрана да се прави необоснована разлика между потребителите по отношение на откриването и достъпа до платежни сметки за основни операции:

⁵ Uradni list RS № 7/18, 9/18, както е изменен, и 102/20.

⁶ Това е националният нормативен акт, с който в словенския правен ред се транспонира Директива № 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции (ОВ L 257 от 28.8.2014 г., стр. 214, наричана по-нататък „Директива 2014/92/ЕС“).

„(1) Законно пребиваващ в Европейския съюз потребител, който иска да открие платежна сметка за основни операции в рамките на Съюза или да получи достъп до такава сметка, не може да бъде подлаган на дискриминация от страна на банката, по-специално на основания, свързани с гражданство, местожителство, пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, вероизповедание или убеждения, политически или други идеи, принадлежност към национална общност, принадлежност към национално малцинство на друга държава, имуществено състояние, родословие, увреждане, старост или сексуална ориентация. Условиата за откриване на платежна сметка за основни операции и за достъп до нея в никакъв случай не могат да бъдат необосновано дискриминационни“.

Член 181 от ZPlaSSIED определя условията, свързани с правото на потребителя да има платежна сметка за основни операции (което същевременно съответства на задължение на банката да сключи договор), както и съответните изключения:

„(1) Всички банки, които управляват платежни сметки на потребители, са длъжни да предоставят на потребителите платежна сметка за основни операции.

*(3) **Законно пребиваващ в Европейския съюз потребител**, включително потребител без постоянен адрес и търсец убежище, както и потребител, на който не е предоставено разрешение за пребиваване, но който не може да бъде изведен от територията поради наличието на правни или фактически основания, **има право да открие и използва платежна сметка за основни операции в банка**. Това право съществува независимо от обичайното местопребиваване на потребителя.*

(4) Банката определя реда за откриване на платежна сметка за основни операции по такъв начин, че упражняването на това право да не бъде прекомерно трудно или обременително за потребителя. Банката открива платежна сметка за основни операции без ненужно забавяне или не по-късно от 10 работни дни от получаването на изцяло попълненото заявление на потребителя за откриване на такава платежна сметка.

(5) Срокът по предходния параграф се прилага и в случай на отхвърляне на заявлението на потребителя за откриване на платежна сметка за основни операции.

(6) Банката отхвърля заявлението на потребителя за откриване на платежна сметка за основни операции, когато такова откриване на сметка би довело до нарушение на законовите разпоредби, уреждащи дейностите по предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризъм. В този случай банката предприема мерки в

съответствие със закона за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма.

(8) В случаите, предвидени в параграфи 6 и 7 от настоящия член, след като е взела решение да отхвърли заявление за откриване на платежна сметка за основни операции, банката незабавно уведомява потребителя писмено и безплатно за отхвърлянето на заявлението и за конкретните основания, освен ако това не е забранено по силата на други разпоредби.

(9) Ако отхвърли заявлението за откриване на платежна сметка за основни операции, банката уведомява потребителя за наличните способи за защита срещу отхвърлянето на заявлението му, за правото да уведоми Банката на Словения за отхвърлянето, както и за правото да задейства способа за извънсъдебно разрешаване на спорове, предвиден в член 286 от настоящия закон. В това уведомление банката посочва и съответните данни за връзка“.

7 Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Закон за предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма) (наричан по-нататък „ZPPDFT-2“⁷)⁸ определя мерките, компетентните органи и реда за разкриване и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма и урежда инспекционния контрол, който трябва да се упражнява върху прилагането на разпоредбите на този закон (член 1, параграф 1).

Член 2, точка 1 от ZPPDFT-2 дава следното определение на понятието „изпиране на пари“ за целите на този закон:

„Изпиране на пари“ е всяко поведение, свързано с парични суми или активи, придобити чрез престъпление, което включва:

— обмяна или всякакъв вид прехвърляне на пари или други имуществени блага, произхождащи от престъпление;

⁷ Uradni list RS № 48/22.

⁸ Това е националният нормативен акт, с който в словенския правен ред се транспонира Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141 от 5.6.2015 г., стр. 73), последно изменена с Делегиран регламент (ЕС) 2019/758 на Комисията от 31 януари 2019 година за допълване на Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за минималните действия и вида допълнителни мерки, които кредитните и финансовите институции трябва да предприемат с цел ограничаване на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма в някои трети държави (ОВ L 125 от 14.5.2019 г., стр. 4) (наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2015/849“).

— действия, насочени към укриване или прикриване на действителното естество, произхода, местонахождението, движенията, разпореждането, собствеността или евентуални други права, свързани с парични суми или други имуществени блага, произхождащи от престъпление“.

Член 4, параграф 1, точка 1 от ZPPDFT-2 предвижда, че банките са длъжни да предприемат мерки за разкриване и предотвратяване на изпирането на пари:

„Банките и техните клонове в държавите членки, клоновете на банки на трети държави и банките на държавите членки, които учредяват клон в Република Словения, предприемат предвидените в настоящия закон мерки за разкриване и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма, преди или във връзка с получаването, доставката, обмяната, съхраняването, разпореждането или всяко друго действие, свързано с парични суми или с други активи, както и при установяване на делови отношения“.

Член 17 от ZPPDFT-2 определя задачите, свързани с разкриването и предотвратяването на изпирането на пари:

„(1) С цел разкриване и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма задължените субекти гарантират, че при извършването на своята дейност те изпълняват задачите, предвидени в настоящия закон и в приетите въз основа на него разпоредби.

(2) Задачите, посочени в предходния параграф, включват следните дейности:

1. изготвяне на оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма;
2. осъществяване на политики, контрол и процедури за ефективно намаляване и контрол на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма;
3. прилагане на мерки за опознаване на клиентите (наричано по-нататък „надзор над клиентите“) по реда и при условията, предвидени в настоящия закон;
4. предоставяне на предвидените и изискваните данни, както и представяне на документацията на Службата [на Република Словения за предотвратяване на изпирането на пари] съгласно настоящия закон;
5. назначаване на представител (наричан по-нататък „представител“) и на заместници на представителя и създаване на необходимите условия за тяхната работа;

6. инициативи за осигуряване на редовно професионално обучение на служителите и въвеждане на редовен вътрешен контрол върху изпълнението на задачите, посочени в настоящия закон;
7. изготвяне на списък с показатели за разпознаване на клиенти и трансакции, за които има основания за съмнение за изпиране на пари или финансиране на тероризма;
8. осигуряване на защита и съхранение на данните, и водене на регистрите, предвидени в настоящия закон;
9. провеждане на групови политики и процедури, както и на мерки за разкриване и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма в техните клонове и мажоритарно притежавани дъщерни дружества в държавите членки и в трети държави;
10. изпълнение на други задачи и задължения съгласно настоящия закон и на приетите въз основа на него разпоредби“.

Член 18 от ZPPDFT-2 определя риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма и оценките на риска:

„(1) Рискът от изпиране на пари и финансиране на тероризма се състои във възможността клиентът да използва финансовата система за изпиране на пари или финансиране на тероризма или да използва пряко или непряко делови отношения, трансакция, продукт, услуга или механизъм за доставка, като взема предвид географския рисков фактор (държава или географска област), с цел изпиране на пари или финансиране на тероризма.

(2) Задълженият субект оценява риска на дадена група или вид клиент, търговско отношение, трансакция, продукт, услуга или механизъм за доставка и взема предвид географските рискови фактори с оглед на евентуалните злоупотреби с цел изпиране на пари или финансиране на тероризма.

(3) Въз основа на установените в съответствие с предходния параграф рискове задълженият субект извършва оценка на рисковете, присъщи на неговата стопанска дейност (оценка на риска на задължения субект).

(4) Въз основа на рисковете, установени в съответствие с параграфи 2 и 3 от настоящия член, задълженият субект извършва оценка на риска, като оценява риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма на всеки клиент (оценка на риска на клиента).

(5) Задължените субекти, които имат клонове и мажоритарно притежавани дъщерни дружества в държави членки и в трети държави, изготвят и оценка на риска на групата, като вземат предвид рисковете, на

които са изложени техните клонове и мажоритарно притежаваните дъщерни дружества, както и групата като цяло (оценка на риска на групата).

(6) Оценката на риска и редът за определяне на оценката на риска, посочени в параграфи 2, 3, 4 и 5 от настоящия член, отразяват особеностите на задължения субект и неговата търговска дейност.

(7) Задълженият субект изготвя оценката на риска, посочена в параграфи 2, 3, 4 и 5 от настоящия член, като се съобразява с насоките, приети от компетентния контролен орган, посочен в член 152, параграф 1 от настоящия закон, в съответствие с неговите правомощия, и като взема предвид доклада, съдържащ констатациите от националната оценка на риска, както и от наднационалната оценка на риска.

(8) Констатациите, произтичащи от оценката на риска, посочена в параграфи 2, 3, 4 и 5 от настоящия член, се документират от задължения субект и актуализират поне веднъж на две години. Документираните констатации се предоставят на компетентните контролни органи, посочени в член 152, параграф 1 от настоящия закон, по тяхно искане.

(9) По отношение на важните изменения в неговите търговски процеси, като например въвеждането на нов продукт, нова търговска практика, включително нови механизми за доставка, въвеждането на нова технология за нови и съществуващи продукти или организационни промени, задълженият субект извършва подходяща оценка на начина, по който тези промени влияят върху излагането на му на риск от изпиране на пари или финансиране на тероризма.

(10) Задълженият субект извършва оценката на риска, посочена в предходния параграф, преди да въведе изменение съгласно същия параграф и в съответствие с направените констатации и предприема подходящи мерки за намаляване на риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма“.

Член 21 от ZZPPDFT-2 предвижда мерки за надзор над клиентите:

„(1) Доколкото в настоящия закон не е предвидено друго, надзорът над клиентите включва следните мерки:

1. установяване на самоличността на клиента и проверка на неговата самоличност въз основа на надеждни, независими и обективни източници;
2. установяване на лицето, което е действителният собственик на клиента [юридическо лице];

3. събиране на данни за целите и планираното естество на търговските отношения или трансакциите, както и на други данни съгласно настоящия закон;

4. редовно и надлежно наблюдение на търговските дейности, които клиентът извършва при задължения субект.

(5) При определяне на обхвата, който трябва да има прилагането на мерките, посочени в предходния параграф, задълженият субект взема предвид най-малко следното:

— целта на установяването на делови отношения, както и тяхното естество,

— размера на сумите, стойността на имуществото или размера на трансакцията,

— продължителността на деловите отношения и съответствието на търговската дейност с целта за установяване на делови отношения“.

Член 22 от ZZPPDFT-2 предвижда, че задълженият субект трябва да упражнява надзор над клиентите в момента на установяване на деловите отношения с тях.

Член 29 от ZZPPDFT-2 определя начините за установяване и проверка на самоличността на клиента:

„(1) По отношение на клиента, който е физическо лице [...], задълженият субект установява и проверява самоличността му и събира данните по член 150, параграф 1, точка 2 от настоящия закон, като проверява документа за самоличност на клиента в негово присъствие. Ако не е възможно да се получат всички необходими данни от този документ, липсващите данни се получават от друг валиден официален документ, представен от клиента, или се предоставят директно от клиента.

(3) В случай че при установяването и проверката на самоличността на клиента съгласно настоящия член задълженият субект се съмнява в истинността на получените данни или в достоверността на документите и другата търговска документация, от които са получени данните, той изисква и писмена декларация от клиента“.

Член 64 от ZZPPDFT-2 предвижда допълнителни мерки за задълбочен надзор над клиента:

„(1) Задълбоченият надзор над клиента включва, освен мерките, предвидени в член 21, параграф 1 от настоящия закон, и допълнителни мерки, които се прилагат съгласно този закон:

1. при откриване на разплащателна сметка в банка или друга подобна кредитна институция със седалище в трета държава;

2. при встъпване в делови отношения или извършване на трансакция съгласно член 22, параграф 1, точки 2 и 3 и член 23 от настоящия закон с клиент, който е видна политическа личност по смисъла на член 66 от настоящия закон;

3. когато лицата, в полза на които е налице застраховка „Живот“ или застраховка „Живот“, свързана с дялове в инвестиционни фондове, и действителните собственици на ползващо се лице са видни политически личности по смисъла на член 68 от настоящия закон;

4. когато клиентът или трансакцията са свързани с трета държава с висок риск.

(2) Задълженият субект извършва задълбочена проверка на клиента в случаите, посочени в предходния параграф, и ако:

1. съгласно член 19, параграф 2 от настоящия закон прецени, че клиентът, деловите отношения, трансакцията, продуктът, услугата, държавата или географската област представляват повишен риск от изтичане на пари или финансиране на тероризма, или

2. е налице повишен риск от изтичане на пари или финансиране на тероризма съгласно член 14, параграф 2, точка 2 от настоящия закон, както и разпоредбата на член 14, параграф 4 от настоящия закон.

(3) При установяване на клиентите, деловите отношения, трансакциите, продуктите, услугите, механизмите за доставка, държавите или географските области, за които преценява, че съществува повишен риск от изтичане на пари или финансиране на тероризма, задълженият субект взема предвид факторите на повишения риск, определени от министъра.

(4) При определяне на мерките за задълбочена проверка на клиента задължените субекти вземат предвид насоките на надзорните органи, посочени в член 152, параграф 1 от настоящия закон, относно рисковите фактори и мерките, които могат да бъдат предприети в такива случаи“.

Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване

- 8 В член 16, параграф 1 от Директива 2014/92/ЕС се установява задължението на държавите членки да гарантират, че всички кредитни институции или достатъчен брой кредитни институции предлагат на потребителите платежни сметки за основни операции, както и да гарантират на тяхна територия достъпа до тези сметки на всички потребители, като в параграф 2 от същия член се предвижда, че държавите членки са длъжни да гарантират,

че потребители, пребиваващи законно в Съюза, имат право да откриват и използват платежна сметка за основни операции в кредитни институции, намиращи се на тяхна територия. По този начин на потребителите се гарантира правото на платежна сметка за основни операции. Това право, разбира се, е предмет на ограничения, обосновани от легитимна цел, а именно да се предотврати злоупотребата с такава сметка за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма, поради което съгласно член 16, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС държавите членки трябва да гарантират, че банките отхвърлят заявления за платежна сметка за основни операции, когато откриването на такава сметка би довело до нарушаване на правната уредба относно предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма, предвидена в Директива (ЕС) 2015/849.

- 9 Запитващата юрисдикция иска да установи дали откриването на платежна сметка на името на клиент, който е включен в списъка с ограничителни мерки на OFAC, представлява нарушение на правната уредба в областта на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма, установена в Директива (ЕС) 2015/849, особено ако това лице никога и никъде не е било осъждано с влязла в сила присъда за престъплението, за което е включено в този списък, и когато срещу него не са били приемани никакви ограничителни мерки на национално равнище, на равнището на Европейския съюз или на равнището на международна организация, в която членува съответната държава или Европейският съюз. Всъщност целта на Директива (ЕС) 2015/849 е да се предотврати използването на финансовата система на Съюза за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма (член 1), така че държавите членки да гарантират, че изпирането на пари и финансирането на тероризма са забранени (член 2). В Директива (ЕС) 2015/849 е предвидено, че при установяване на делови отношения банките са длъжни да прилагат мерки за проверка (установяване на самоличността на клиентите, проверка на произхода на средствата и на информацията относно целта и естеството на търговските сделки), но по никакъв начин не е предвидено, че в този контекст се взема предвид включването в списъка с ограничителни мерки на OFAC. Макар фактът, че дадено лице е включено в такъв списък, да представлява особено обстоятелство, което обосновава засилено наблюдение поради повишения риск, не е ясно дали на това лице трябва да бъде отказано откриването на платежна сметка. В случай че откриването на платежна сметка за основни операции на такова лице би представлявало нарушение на Директива (ЕС) 2015/849, това следователно би било изключение от правото на достъп до такава платежна сметка съгласно член 16, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС. В този контекст се поставя въпросът дали такава правна уредба представлява нарушение на презумпцията за невинност, установена в член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз, като се има предвид и фактът, че в съображение 65 от Директива (ЕС) 2015/849 се посочва, че тази директива зачита правото на лицата да се ползват от презумпцията за невинност.

Преюдициални въпроси

10 С оглед на изложените по-горе съображения Okrajno sodišče v Mariboru поставя на Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

- 1) Допуска ли разпоредбата на член 16, параграф 4 от Директива 2014/92/ЕС държавите членки да наложат на банките задължението да отхвърлят заявлението на потребител за откриване на платежна сметка за основни операции поради факта, че този потребител е включен в списъка на OFAC — списък на Министерство на финансите на Съединените американски щати, Служба за контрол на чуждестранните активи — тъй като в случай на откриване на такава сметка би било налице нарушение на съдържащите се в Директива (ЕС) 2015/849 разпоредби относно предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма?
- 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, съществува ли изключение, когато този потребител не е бил осъден никъде по света за престъплението, заради което е включен в списъка, и/или когато срещу този потребител не са приети никакви ограничителни мерки от страна на съответната държава членка, Европейския съюз или друга международна организация, в която членуват съответната държава членка или Европейският съюз?
- 3) Ако отговорът на първия въпрос е утвърдителен, означава ли това, че е налице несъответствие с член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз, който установява правото на презумпцията за невинност?
- 4) Ако отговорът на втория въпрос е отрицателен, означава ли това, че е налице несъответствие с член 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз, който установява правото на презумпцията за невинност?